

जाहिरातीचे दर.
सालील पस्यावर चौकशी
करावी
व्यवस्थापक, अर्थ,
'दुर्गाविवास', पुणे २

वर्गणीचे दर.
वार्षिक वर्गणी
रु ४
(दपाल हशिल माफ)
किरकोळ अकास
एक आणा

अर्थ

'अर्थ एव प्रधान' हाति कौटिल्यः अर्थमूळै धर्मकामाविति।

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे.

—कौटिलीय अर्थशास्त्र

वर्ष ३

पुणे, बुधवार, तारीख २४ फेब्रुवारी, १९३७.

अंक ८

एशियन पॉलिसी



म्हणजेच

आयुर्विष्याच्या निरनिराळ्या सर्वांस सोयीस्कर योजना.

महाराष्ट्रात ठिकठिकाणी एजेंट नेमावयाचे आहेत

धी एशियन अंशुरन्स कंपनी, लिमिटेड
एशियन बिलिंग : मुंबई नं. १

व्यापारी-उद्यमी लोकांस
—अपूर्व संधि—

पुणे औद्योगिक प्रदर्शन १९३७

"WRITE to the Dawn of India Life
Insurance Company, Ltd Poona,
concerning Pigmy & Monthly Income
Deposit Schemes"

जनानी व मर्दानी कापड

मिळण्याचे
खात्रीलायक एकच ठिकाण
माधव सोमण ब्रदर्स,
लक्षरेड, पुणे. २

S. B. JOSHI & Co.

ENGINEERS & CONTRACTORS

41 A, Bruce Street, | 716 Sadashiv Peth,
Bombay | Poona City

पायोनियर डाइंग हाऊस पुणे,

रगीत कापडाचे व चिटाचे व्यापारी
एशोफ्र प्रिंटिंग, लडीकाम, पदक्षया रगाचे ढापकामाचा व
रगविण्याचा कारबाना।
भिकारदास मारुतीरोड, 'दतेवाढी' ६२१ सदाशिव पेठ

वास्तुशास्त्रज्ञ व धरमालक

आमचा इमारतीच्या बाधकामाचा चुना शिफारसपूर्वक
व अगत्यानें वापरतात

"गिलाव्याचा चुना हा तर आमचे चुन्याचे
धयातील विशेष होय"

भाऊ गंगाधर साठे,
बिलिंग कॉर्टर व मळलेल्या चुन्याचे व्यापारी,
५१२ सदाशिव, चिमण्या गणपती चौक, पुणे २

विविध माहिती

मद्रास शहरांत सिनेमा फलकावर कर!

मद्रास कॉर्पोरेशनने आपल्या हड्डीमधील सिनेमा फलकावर कर बसविण्याचा विचार चालविला आहे. मोशन पिक्चर सोसायटी ओँफ हिंदियाच्या कार्यकारी मठानें हावावाचत एक ठराव पास करून कॉर्पोरेशनने हा विचार सोढून यावा, असे सुचविले आहे.

मुंबई शहरांतील शिक्षणप्रसार

गेल्या ३० वर्षांत मुंबईच्या स्युनिसिपल शाळांतील मुलांची सख्या $8\frac{1}{2}$ हजारांची ७७ हजार झाली आहे आणि सर्व $1\frac{1}{2}$ लक्षांपासून ३२ लाखांवर गेला आहे ग्रत्येक विद्यार्थ्यांमागें सरासरीने दरसाल ४९ रुपये सर्व येतो शहरांतील दोन मागस-लेल्या वार्दींत प्राथमिक शिक्षण मोफत व सक्कीचे केले आहे.

राष्ट्रसंघाच्या प्रतिनिधीचे आगमन

राष्ट्रसंघाच्या अफूविषयक व सामाजिक विभागाचे सचालक डॉ एफ्स्ट्राड हे हिंदुस्थानास लवकरच भेट देणार आहेत मुंबई येथे ता. ११ ते १३ मार्च असेर, त्याचा मुक्काम आहे.

२४ तासांत २२ इच पाऊस

मुबई शहरांत एका दिवशी सर्वांत ज्यास्त पाऊस पढल्याची नोंद सप्टेंबर १९३० साली त्या माहिन्यातील एका दिवसाच्या २४ तासात २२ इच पाऊस पडला

सोन्या-चार्दीच्या उत्पादन हक्कावद्दल २६ लक्ष रुपये

म्हेसूर सरकारास १९३५-३६ साली, सोनेव चार्दी ह्याच्या उत्पादनाच्या हक्काचे वार्षिक करापासून २६ लक्ष रुपये मिळाले.

अहमदाबाद येथील ४० गिरण्यांत रात्रपाळी

अहमदाबाद येथील कपास कॉप्पडाच्या गिरण्याचे मालास भरपूर मागणी येत आहे ४० गिरण्यात रात्रपाळी चालू आहे व उत्पादन वाढत आहे.

आफ्रिकेतील स्थानिकास बोलावणे नाही

ब्रेटब्रिटनच्या आफ्रिकेतील साप्राज्यामधील स्थानिक संस्थानिकास राज्यारोहणाचे समारभाकरिता बोलावण्यांत आलेले नाही दक्षिण आफ्रिकेच्या सरकारचा अशा बोलावण्यास विरोध आहे, असे म्हणतात.

परदेशातून येटब्रिटनमध्ये येणारे पाहुणे

इतर देशामधून ब्रेटब्रिटनमध्ये येणाऱ्या प्रवाशाची सख्या वाढत आहे $1\frac{1}{2}$ साली मजेने प्रवास करणाराची सख्या १९३५ सालापेक्षा ४० हजारांनी वाढून ती $2,67,305$ इतकी भरली कामानिमित्त $1,02,369$ प्रवासी आले ब्रिटिश पास-पोटीने इतर ठिकाणाहून येणारे व फ्रान्स व बेल्जियम ह्या देशातून दर आठवड्यास उत्तरणारे प्रवासी वरील आकड्यात समाविष्ट नाहीत.

दक्षिण आफ्रिकेतील खार्णीत कामगाराचा तुटवडा?

दक्षिण आफ्रिकेमधील सोन्याच्या खार्णीत सध्यां ३० हजार युरोपियन व ३ लक्ष तदेशीय लोक कामावर आहेत. नवीन १५ सालीचे सोदकाम चालू असून त्याकरितां येत्या वर्षी आणसी १० हजार युरोपियन व १ लक्ष तदेशीय लोकांची जरूरी भासेल, असा अदाज आहे

मुंबई पोर्ट ट्रस्ट

मुंबई पोर्ट ट्रस्टला येत्या (१९३७-३८) वर्षी २ कोटी $6\frac{1}{2}$ लक्ष रुपये उत्पन्न मिळेल, त्यातून २ कोटि ५७ लक्ष रुपये सर्व होऊन $6\frac{1}{2}$ लक्ष रुपयाचा वाढावा राहील अशी अपेक्षा आहे.

चहाच्या निर्गतीवरील पट्टी वाढली

हिंदुस्थानांतून निर्गत होणाऱ्या चहाच्यारील पट्टी दर १०० पौडास १२ आणे होती, ती आता १ रु ४ आ करण्यांत आली आहे.

कापडाच्या गिरण्यांची यंत्रसामुद्री

कापडाच्या गिरण्यास लागणाऱ्या यंत्रसामुद्रीची ब्रेटब्रिटन-मधून मोत्या प्रमाणावर निर्गत होत असते १९३४ साली $7\frac{1}{2}$ हजार टन यंत्रे बाहेर पाठविण्यात आली. १९३५ साली ही निर्गत $6\frac{1}{2}$ हजार टनावर आली आणि १९३६ साली फक्त $5\frac{1}{2}$ हजार टनांचा मालच परदेशी खपला १९३५ साली हिंदुस्थानाने २८ हजार टनांची यंत्रे मागविली होती. गेल्या वर्षी हा आकडा $1\frac{1}{2}$ हजारावर आला.

हिंदी कपाशीच्या लागवडीचा अधिकृत अंदाज

१९३६ सालच्या हिंदी कपाशीचा सरकारी अंदाज प्रसिद्ध झाला आहे $2\frac{1}{2}$ कोटि एकरांत कपास पेरली जाऊन ५९ लक्ष, ५९ हजार गासड्या कापूस तयार होईल असा अंदाज आहे.

इंग्रजी भाषेतील शब्दभांडार

डॉ. जॉन्सनच्या सुप्रसिद्ध इंग्रजी शब्दकोशांत १५ हजार शब्द आहेत हल्लीच्या इंग्रजी कोशातून ४ लक्ष शब्द आढळतात. शब्दांचे एवढे प्रचड भावार असतां, सर्व साधारण मनुष्यांचे बोलण्यांत एका सबद वर्षीत $2\frac{1}{2}$ हजारांपेक्षां ज्यास्त शब्द येत नाहीत.

चिनी व इंग्रजी भाषा बोलणारांची सख्या

चिनी भाषा बोलणाराची सख्या सबद जगात ४० कोटि भरते. इंग्रजी भाषेचा दुसरा नंबर लागतो, २० कोटि लोकांची मातृभाषा इंग्रजी आहे

ब्रह्मदेश विभक्त झाल्यामुळे रेल्वेजची तूट कमी होणार

ब्रह्मदेशाच्या विभक्तीकरणामुळे तेथील बुडीत रेल्वेजहि हिंदी रेल्वेजमधून वेगळ्या होणार आहेत ह्या कारणाने, हिंदी आगगांगड्याचे एक आतवड्यातील सातें कमी होईल तथापि, रेल्वे फंडातील ब्रह्मदेशाच्या वाटणीचा हिस्सा त्यास यावा ठागेल.

मुंबई ते काठवाड वैमानिक वहातुक

मुंबई ते भावनगर हा १७५ मैलाचा पट्टा गाठण्यास आगगांदीने २२ तास लागतात विमानाने फक्त सध्या तास पुरेल ही वैमानिक वहातुक व्यापारी प्रमाणावर करण्याकरिता एक कृपनी स्थापन झाली आहे सुरवातीस कंपनी पाच विमाने घेणार असून प्रत्येकांतून सहा उतारू नेता येतील हळु हळु कंपनीचे क्षेत्र वाढविण्यात येईल

पारशी समाजांतील बेकारांस समाजाची मदत

सुमारे २,००० पारशी कुटुंबाना त्याच्या समाजाकडून दरसाल सुमारे ५ लक्ष रुपयाची रोप मदत मिळत आहे इतर मार्गाने गरीबास सहाय केले जाते, ते वेगळेच.

मुंबई बंदरांतून सोन्याची साप्ताहिक निर्गत

	किमत रुपये
७२-३७ ते १३-२ ३७	९,४५,५२७
१४-२ ३७ ते २०-२ ३७	३४,०८,९११
२१-९-३१ ते २०-२ ३७	३,९३,१०,६८,४०४

शैक्षणिक चित्रपटांचा जर्मनीत प्रसार

शिक्षणाच्या तंत्रांत आतां बदल झाला असून विद्यार्थ्यांसि विविध शास्त्रांची तत्त्वे समजावृत्त सांगण्यास व पटवून देण्यास फिल्म्सचा उपयोग करणे सोयीचे व आवश्यक वाटू लागले आहे. वास्तवतेची कल्पना आणून देण्यास चलाचित्रपटासारखे सोईस्कर व सोरें साधन दुसरे कोणतेहि नाही. जर्मनीमध्ये शैक्षणिक फिल्म्सचा प्रसार करण्याकरितां १९३४ साली एक स्वतंत्र सरकारी खाते निर्माण करण्यांत आले व त्याच्या द्वारे चित्रपट तयार करण्यांत येतात. शाळेतील व कॉलेजांतील विद्यार्थ्यांचे पालकांकडून दर तिमाहीस कांहीं लहानशी रक्कम गोळा करण्यांत येते. आपण दिलेल्या पैशाचा विनियोग कसा काय करण्यांत येतो, ह्याकडे सहाजिकच पालकांचे लक्ष लागते आणि त्यामुळे सर्व नागरिकांनं शैक्षणिक फिल्म्ससंबंधीं कुतूहल निर्माण होते. प्रत्येक चित्रपट दहा ते पंधरा मिनिटे चालेल अशा लांबीचा करण्यांत येतो व त्यास सोईचे पडेल त्याप्रमाणे विषयाची मांडणी व आखणी करावी सागते. सध्या फक्त सूक्ष्मपटच तयार केले जातात, कारण बोलपट दाखविणारीं यंत्रे फार खाचीची असतात. चार शाळांतून मूकपट दाखविणे एकाच शाळेत बोलपट दाखविण्यापेक्षां चांगले, हा विचार सूक्ष्मपटच तयार करण्याच्या योजनेचे मुळाशीं आहे. शैक्षणिक चित्रपटांप्रमाणे शास्त्रीय विषयांसंबंधींहि चित्रपट तयार करण्यांत येतात. शाळा-कॉलेजांतील शिक्षणक्रमांत फिल्म्सचे महत्त्व फार आहे ह्याची जाणीव आतां सर्व देशांतील लोकांस झालेली आहे आणि अशा तज्जेव्या फिल्म्सहि तयार होऊ लागल्या आहेत. सर्व देशांनी शैक्षणिक चित्रपटांचे बाबतीत सहकार्य केल्यास फार चांगले होईल. इतिहास व भूगोल शिकवितांना एका विशिष्ट देशाच्या लोकांस स्वतःबद्दल काय वाटते, हे त्या देशांत तयार केलेल्या फिल्म्सवरूनच फक्त उत्कृष्टपणे समजून येणे शक्य आहे. ह्या संवंधांत सहकार्याची योजना आखली गेली पाहिजे.

हिंदी रेलवेजाचे अंदाजपत्रक

(१९३७-३८)

अपेक्षित उत्पन्न	९०३ कोटी रु.
अपेक्षित सर्व	६१३ कोटी रु.
मिळक्रत	२१३ कोटी रु.
द्यावे लागणारे व्याज	२९३ कोटी रु.
वाढावा (मध्यवर्ती सरकारास मिळा-व्याची रकम)	१५ लक्ष रु.
१ एप्रिल, १९३७ रोजी ब्रह्मदेश विभक्त होणार असल्याने ब्रह्मी रेलवेजसंबंधीचे आंकडे वरील रकमांत समाविष्ट नाहीत.	

भोपाल संस्थानचे ३२२ टक्के दराचे कर्ज

भोपाल सरकाराने २० लक्ष रुपयांचे नवे कर्ज काढण्याचे ठरविले आहे. ह्यापैकी १० लक्ष रुपयांची परतफेड १९४२ साली होईल व उरलेले २० लाख १९४८ नंतर परंतु १९४९ च्या आधी परत केले जातील. व्याजाचा दर ३२२ टक्के असून भोपाल संस्थानांतील प्राप्तीवरील कर त्यावर आकारला जाणार नाही. १ मार्च ते ३ मार्च अर्ज स्वीकारले जातील.

मुंबईचे २५ वर्षांचे अनुभवी
टेलर्स रिस्बूट ब्रदर्स
सदाशिव पेठ हौदानजीक, पुणे २.

पुणे लॉर्ड रे म्यूझियम



वरील संस्थेतके पुणे येथे ता. ७ मार्च ते ११ एप्रिल असेर औद्योगिक प्रदर्शन भरणार आहे.

हिंदुस्थानांतील कपास कापडाच्या गिरण्या

गेल्या दोन वर्षांतील तुलना

१९३५-३६ १९३४-३५

एकूण गिरण्या	३७९	३६५
त्यामधील चात्या	९८५ लक्ष	९६५ लक्ष
” माग	२,००,०६२	१,९८,८६२
धंद्यांत गुंतलेले [भरणा झालेले]		
भांडवल रु. ४० कोटी, ५५ लक्ष--३९ कोटि ४७ लक्ष		
कापड करण्यास लागलेली कपास,		
संडी [१ संडी=७८४		
पौंड]	१५ लक्ष, ५५ हजार--१५ लक्ष ६२ ह.	
कामगारांची संख्या	४ लक्ष १८ हजार--४ लक्ष १५ ह.	

बद्राम तेल

व्यापारी भावाने खाचीचे मिळेल.

दं. ना. हेजीब

किराणा व सुक्या मेव्याचे व्यापारी, २० शुक्रवार, पुणे.

स्थापना १९२० मुंबई सरकारने व कोल्हापूर सरकारने

प्रथम मान्य केलेले

जाधव टेलरिंग कॉलेज

नवीन वर्ग चुहू शाळे, नांवे नोंदवा, माहिती मागवा. [४९७ बुधवार, पुणे २]

त माम कन रोजांचा नाडा करून दांतज्ञास्वरूपी बळकटे ठेवणारी सवित्रित उत्तम!

पोर्वाल लॉर्ड को (जिस्टर्ड) पूनासिटी

दी प्रेसिडेन्सी इंडिस्ट्रिअल बैंक लिमिटेड, पुणे

तारेचा पत्ता : "प्रेसिडेन्सी" पुणे] १० विश्रामवाग रोड [टेलिफोन नंबर ७६३
अध्यक्ष.—श्री रा न अम्यंकर, वी ए, लेल वी, मैनेजिंग एजेंट, कॉमनवेल्थ विमा कंपनी

विक्रीकरितां काढलेले भांडवल : रु. ५,००,००० पांच लाख

प्रत्येक शेअर रु १० याप्रमाणे ५००० शे असेमध्ये विभागलेले. अर्जसोबत रु १५ व अर्जमंजुरी रु १०

ठेवी : चालूं ठेव : : : १॥ टक्के **कर्ज :** सेविंगज : : : २॥ टक्के

मुदतीच्या ठेवी सहा महिन्यापासून १० वर्षांपर्यंत स्वीकारल्या
जातात व्याजाच्या दरावहूळ चौकशी करावी

चेक्स, विल्स, ड्राफ्ट्स, हुड्या, पेशन विल्स, सिक्युरिटीवरील व्याजे वस्तु करून दिली जातात

ठेवीद्वारातील एक डायरेक्टर बँकेच्या बोर्डवर घेण्याची व्यवस्था केली आहे.
मैनेजिंग डायरेक्टर्स.—नि ना क्षीरसागर, चिं चिं चितळे.

"दुसरे मूल्यमापन जाहीर झाले"

संथापनेपासूनच भागीदाराना ६ टके फायदा व विमेदारास वाढता नफा वाढू
जुन्या व रिथर झालेल्या कंपन्यास कठीण असे अपूर्व यश सपादन केलेली
पहिलीच महाराष्ट्रीय विमा कंपनी—

कॉमनवेल्थ विमा कंपनी लि., पुणे.

अध्यक्ष—श्री. न चिं केळकर, सचालक कैसरी

हयातीतील विम्यास) दुसऱ्या मूल्यमापनात वाटलेला {हयातीनंतर विम्यास
३७॥ रु. } दर हजारी त्रैवार्षिक नफा { ४५ रु.

जास्त माहितीकरितां समक्ष भेटा अगर लिहा.

मैनेजिंग एजन्ट्स.

"अर्थ" ग्रन्थमाला

व्यापार, उद्योगधदे, शेती, सह-
कार, बैंकिंग इत्यादि विषयावरील
सोर्पे व व्यावहारिक उपयुक्तेची
पुस्तके

१ बँका आणि त्यांचे व्यवहार

२ रिझर्व्ह बँक

३ व्यापारी उलाढाळी

वरील प्रत्येक पुस्तक लोकप्रिय
झाले आहे.

किं १ रु (ट. स. निराका)

व्यवस्थापक, 'अर्थ' ग्रन्थमाला,
पुणे ४

दि डेक्कन पेपर मिल्स कंपनी, लिमिटेड.

रे पेपर मिल, मुंढवा, पुणे. डॉक्टर पदमजी पेपर मिल, मुंबई.

पूर्वी आम्हास लागणारा सर्व कागद आम्ही आपल्या देशांतच तयार करीत होतो, आणि
महाराष्ट्रातील कागदाचा धडा सुप्रासिद्ध होता

सध्यांच्या यांत्रिक युगांत, कागदाचे प्रकार आणि त्यांस असलेली मागणी विलक्षण वाढली असतां
आम्ही पूर्ण स्वदेशी कागदाचे कां वापरू नये आणि आम्हांस सर्व स्वदेशी कागद कां पुरवतां येऊ नये!

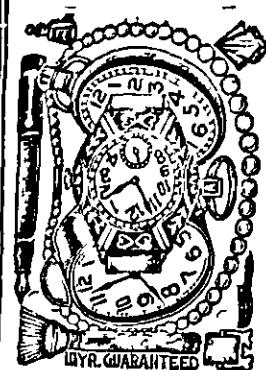
ह्या प्रश्नांस, दि डेक्कन पेपर मिल्स कंपनीने, अनेक प्रकारांचा व प्रतींचा कागद आपल्या
कार्यक्षम कारखान्यांत तयार करून समाधानकारक उत्तर दिले आहे.

तुम्हास कसलाहि कागद पाहिजे असो, त्यासंबंधाने खालील पुत्त्यावर
चौकशी करून तो कागद घ्या.

८१५-१६ भवानी पेठ, पुणे.

अहमदाबाद हाऊस, बॅलर्ड एस्टेट, मुंबई.

फक्त १ रु. १२ आण्यास के घड्याळे के १९५ फॅनसी बक्षिसें



आमच्या मधुर वासाच्या ओटो रोजच्या ७ कुप्या १ रु. १२ आण्यास एकदम पेणारास एक सोनेरी मुलाच्याचे ढमी रिस्ट वॉच, एक पट्टा, एक रेल्वे टाइम ढमी पैकेट वॉच, एक सेफ्टी वस्तरा, एक हजामतीचा सावण, एक आरसा, एक फणी, एक पावडरचे पाकीट, क्लिपसकट एक पेसिल, एक सिगारेट केस, एक आगपेच्याची डगी, एक सिगारेट लाइल, एक हातरुमाल, एक आंगठी, एक काढी, एक सास्वाचीसकट किल्प्याची टिंग, एक पेसिल स्कू, १० कॅरेट रोल्ड गोल्ड निफाचे फाउटनपेन, ५५५ फूट फोकसचा टॉचे (किंवा) मजबूत यन्त्रसामग्रीचे व पाच वर्षे गॅरंटीचे एक जर्मन 'ची' टाइम पसि पैकिंग व पोस्टेज १४ आणे वेगळे.

ईस्टर्न ट्रेडिंग कंपनी, पोस्ट बॉक्स नं १२२०४, कलकत्ता (२४)

पैसे मिळविण्याचा सोपा उपाय !

रु. १६००० मिळवा

१८	

उत्तरे पाठविण्याची शेवटची

तारीख २८/२/१९३७

प्रत्येकी प्रवेश फी रु. १-०-०

३६	

न ३

- (१) बैकेत टेवेलेल्या सीलबंद उत्तराशी ततोत्तत झुक्कणाऱ्या बिनचूक उत्तरवाल्यास रु. १३,५०० चाटण्यात येतील.
- (२) उत्तरे कमीजास्त प्रमाणात आल्यास बक्षिसें सारखी वाटण्यात येतील.
- (३) परतु रु. ५०० ची रक्कम प्रत्येक बिनचूक उत्तरवाल्यास देण्याची हमी घेतो.
- (४) ता. ७ ते १५ फेब्रुवारी १९३७ च्या आत सर्वांत जास्तीत जास्त उत्तरे पाठविणारास रु. १००० आणि रु. ५०० स्पेशल बक्षीस देण्यात येईल.
- (५) उमेदवारानें १ व २ चौकटीत १ ते २४ पर्यंतचे आंकडे वापरावेत. नं. १ व २ चौकटीतील वेरीज उभी आढवी व तिरपी कशी केली तरी अनुक्रमे १८ व ३६ भरावी.
- (६) एक आकडा दोनदा वापरला जाऊ नये.
- (७) प्रत्येक चौकटीला प्रवेश फी रु १ वाटेल तितकीं उत्तरे साध्या कागदावर लिहून प्रवेश फी म. आ०. ने किंवा इंडियन पोस्टल ऑफरने पाठवावी. म. आ०. ची पावती उत्तरासोबत पाठवावी
- (८) उमेदवारानें २५ व १२ उत्तरे अनुक्रमे रु. २० रु. व १० भरून पाठवावीत.
- (९) बक्षिसें उत्तरे येण्यावर अवलून राहतील निकाल १० दिवसांत लागेल. जे एक आण्याचे पोस्टाचे १ रुपू
- (१०) मैनेजरचा निकाल शेवटचा व कायदेशीर बघनकारक समजला जाईल.

प्रवेश फी व उत्तरे खालील पत्त्यावर पाठवावीं:—

दि मैनेजर—इंडियन ट्रेडिंग कंपनी

गुजराती चाळ, मसजीद बंदर रोड,

मुंबई नं ३

हे पत्र पुणे, येठ मायुदां घ. नं. १३६१३ आर्यभूषण छापसान्यात रा अनत विनायक पटवधन यांनी छापिले, इ. ग. शीणाद वामन काळे, घ. ए., यांनी 'दुर्गाधिवास,' भायुदा, घ. नं. १२४/१३, पुणे शहर, येथे प्रसिद्ध केले.